

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BALIKESİR GÖMEÇ BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	7
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	8
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	10
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Kira Borcunu Zamanında Ödemeyen Kiracıların Listesi ve Toplam Borç Bedelleri	32

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BASKİ	Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi
ÇTV	Çevre Temizlik Vergisi
LTD ŞTİ	Limited Şirketi
RG	Resmi Gazete
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Bilgisayar Yazılım Alımlarının Haklar Hesabında İzlenmemesi
2. Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

B. Diğer Bulgular

1. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
2. Belediyeye Ait Kaldırımların İşgal Edilmesine Rağmen Mevzuata Uygun İşlem Yapılmaması
3. Belediye Sınırları İçerisinde İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunan İşletmelerin Olması
4. Kiraya Verilen Yerlerin Kira Sözleşmelerine Aykırı Olarak Kullanılması
5. Çevre Temizlik Vergisi İle Katı Atık Bedellerinin Tahsil Edilmemesi
6. Belediye Tarafından Toplanan Atıkların Ayrıştırılmaması
7. Belediyeye Ait Nakit Kaynakların Özel Bankada Tutulması ve Nemalandırılmaması
8. Belediye Şirket Personelinin Büro Personeli ve Zabıta Memuru Olarak Çalıştırılması
9. Taşınır Mal Yönetmeliğinin Bazı Hükümlerinin Uygulanmaması
10. Yapım İşİ İle Mal Alımlarının İhale Edilmesi Gerekirken Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin İle Temin Edilmesi
11. Sözleşme Yükümlülüğünü Yerine Getirmeyen Kiracılar İçin Tahliye, İcra ve İhalelerden Yasaklama İşlemlerinin Yapılmaması
12. Altyapı Kazı Çalışmalarından Elde Edilen Zemin Tahrip Bedellerinin Tahsil Edilememesi
13. Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gönderilmesi Gereken Park Gelirinin Belediyeye Aktarılmaması

14. Gecekondu Fonu Hesabı Oluşturulmaması ve Aktarılan Payların Amacı Dışında Kullanılması
15. Belediye Tarafından Sosyal Yardım Yönetmeliği Çıkarılmaması
16. Bütçe Emanetlerin Alınış Sırasına Göre Ödenmemesi
17. Belli Bir Süreyi Gerektiren Muhtelif Doğrudan Temin İşlerinde Sözleşme Yapılmaması
18. Satın Alınarak Depolanan Motorin İçin Varlık İşlem Fişi Düzenlenmemesi
19. İdarenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları ile Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Gömeç Belediyesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Belediye, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır.

İdarenin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'larda kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Gömeç Belediyesinin karar organı olan Gömeç Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 11 meclis üyesinden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve imar ve şehircilik birimlerinden oluşmaktadır. Belediye Meclisinin yetkisiyle Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak kurulan Muhtarlık, Yapı Kontrol, Emlak ve İstimlak, Kültür ve Sosyal İşler, Temizlik, İnsan Kaynakları ve Zabıta Amirliği Diğer Birimler olarak kurulmuş, ayrıca Kırsal Hizmetler Birimi de Emlak ve istimlak Müdürlüğünün alt birimi olarak kurulmuştur.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır.

5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilen Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	89	37
Sözleşmeli Personel	-	4
Kadrolu İşçi	44	9
Geçici İşçi	-	1
Toplam	133	51
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	154

1.3. Mali Yapı

Gömeç Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Kod	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek	Bütçe İle Verilen Ödenek	Eklenen Ödenek	Düşülen Ödenek	Ödenek Toplamı	Bütçe Gideri Toplam	İptal Edilen Ödenek	Ertesi Yıla Devreden Ödenek
1	Personel Giderleri	0,00	44.566.928,00	8.870.000,00	0,00	53.436.928,00	43.030.344,32	10.406.583,68	0,00
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	6.262.083,00	780.000,00	0,00	7.042.083,00	4.693.056,07	2.349.026,93	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	160.361.939,00	17.035.000,00	15.090.000,00	162.306.939,00	147.860.086,05	14.446.852,95	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	1.500.000,00	70.269,02	1.429.730,98	0,00
5	Cari Transferler	0,00	12.963.050,00	1.000.000,00	5.020.000,00	8.943.050,00	3.606.499,77	5.336.550,23	0,00
6	Sermaye Giderleri	0,00	112.215.032,00	0,00	1.900.000,00	110.315.032,00	47.348.008,64	62.967.023,36	0,00
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	30.130.968,00	0,00	5.675.000,00	24.455.968,00	0,00	24.455.968,00	0,00
Toplam		0,00	368.000.000,00	27.685.000,00	27.685.000,00	368.000.000,00	246.608.263,87	121.391.736,13	0,00

Gömeç Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 368.000.000,00 TL ödenek öngörölmüş olup yıl içinde 246.608.263,87 TL bütçe gideri yapılmış, 121.391.736,13 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini	Tahsilat Tutarı	Red ve İadeler	Net Tahsilat	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	65.749.095,00	30.747.137,67	16.831,90	30.730.305,77	46,75
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	122.441.258,00	135.371.711,09	58.839,96	135.312.871,13	110,51
04-Alınan Bağış ve Yardımlar	21.212.899,00	11.553.305,28	0,00	11.553.305,28	54,46
05-Diğer Gelirler	100.860.894,00	64.851.131,36	14.553,40	64.836.577,96	64,28
06-Sermaye Gelirleri	57.752.673,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	(-) 16.818,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	368.000.001,00	242.523.285,4	90.225,26	242.433.060,14	65,88

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %65,88 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri (%46,75), sermaye gelirleri (%0,00) beklenenin altında, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%110,51) ise beklenennin üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği	Bütçe Gideri (Gerçekleşen Tutar)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01Personel Giderleri	44.566.928,00	43.030.344,32	96,55
02Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	6.262.083,00	4.693.056,07	74,94
03Mal ve Hizmet Alım Giderleri	160.361.939,00	147.860.086,05	92,20
04 Faiz Gideri	1.500.000,00	70.269,02	4,68
05 Cari Transferler	12.963.050,00	3.606.499,77	27,82
06 Sermaye Giderleri	112.215.032,00	47.348.008,64	42,19
07 Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08 Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09 Yedek Ödenekler	30.130.968,00	0,00	0,00
Toplam	368.000.000,00	246.608.263,87	67,01

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri % 67 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (A)	2023 Yılı (B)	2024 Yılı (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	13.158.009,06	20.933.305,61	30.747.137,67	59,09	46,88
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	32.023.798,00	64.301.028,21	135.371.711,09	100,79	110,53
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	3.179.528,70	6.884.488,73	11.553.305,28	116,52	67,82
Diğer Gelirler	19.986.578,21	31.969.206,29	64.851.131,36	59,95	102,85
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	68.347.913,97	124.088.028,84	242.523.285,4	81,55	95,44
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	46.041,86	12.063,30	90.225,26	-73,80	647,93
Net Toplam	68.301.872,11	124.075.965,54	242.433.060,14	81,66	95,39

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 118.357.094,60 TL'lik (%95,39) artış göstermiştir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (A)	2023 Yılı (B)	2024 Yılı (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	10.035.535,50	24.363.905,07	43.030.344,32	142,78	76,61
SGK Devlet Prim Giderleri	1.360.507,47	3.106.719,62	4.693.056,07	128,35	51,06
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	31.472.221,29	69.316.757,86	147.860.086,05	120,25	113,31
Faiz Giderleri	144.947,77	652.441,10	70.269,02	350,12	-89,23
Cari Transferler	3.691.789,14	1.895.490,56	3.606.499,77	-48,66	90,27
Sermaye Giderleri	15.326.623,92	44.180.031,73	47.348.008,64	188,26	7,17
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	62.031.625,09	143.515.345,94	246.608.263,87	131,36	71,83

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılına göre 103.092.917,93 TL (%71,83) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 18.666.439,25 TL (%76,61), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 1.586.336,45 TL (%51,06) arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki bu giderlerin artışı enflasyon verilerinin yükselmesinden kaynaklanmıştır. Mal alım ve hizmet giderlerinde 78.543.328,19 TL 'lik (%113,31), cari transferler kaleminde 1.711.009,21 TL (%90,27), sermaye giderlerinde 3.167.976,91 TL'lik (%7,17) artış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 216.858.909,75 TL , Faaliyet Geliri 248.154.910,07 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 31.296.000 TL olarak gerçekleşmiştir.

Gömeç Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu Güzel Gömeç Gıda İnşaat Turizm Eğitim ve Aracılık Hizmetleri Sanayi Tiaret Ltd Şti. sermaye tutarı 1.700.000,00 TL ve Gömeç Belediye Personel Ltd.Şti. sermaye tutarı 300.000,00 TL olup Belediye sermayenin tamamına sahiptir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Gömeç Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin

mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun beşinci kısmında düzenlenmiştir.

İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür. Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standart

ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standart ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bu kurumlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde; iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, mali ve mali olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir..

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, belirlenmemiştir.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler, belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 41'inci maddesinde yer alan, "... *Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.*" hükmüne istinaden İdare tarafından stratejik plan hazırlanmamıştır.

İdare performans programı, hazırlanmamıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır.

İdare tarafından yetki devri yapılmamıştır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılmamıştır.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmamıştır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmamıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, bu konuyla ilgili bir çalışma olmaması nedeniyle değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Balıkesir Gömeç Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bilgisayar Yazılım Alımlarının Haklar Hesabında İzlenmemesi

Kamu İdaresi tarafından satın alınan bilgisayar yazılımı alımları ile mevcut yazılımların güncellenmesine ilişkin harcamaların 260 Haklar Hesabı ile aktifleştirilmesi gerekirken doğrudan 630 Giderler Hesabı ile giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 210'uncu maddesinde, 260 Haklar Hesabı'nın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Adı geçen Yönetmelik'in 214'üncü maddesine göre, hakların maliyet bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın kullanılması gerekmektedir. 04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinde ise Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu ifade edilmiş olup haklar hesabında takip edilen maddi olmayan duran varlıklar, hesaplara alındığı yıl sonunda tamamen amorti edilmelidir.

Muhasebe kayıtlarında yapılan incelemede; 337.680,00 TL tutarında bilgisayar yazılımı alımları ile mevcut yazılımların güncellenmesine ilişkin harcamaların 260 Haklar Hesabı yerine 630 Giderler Hesabı'na kaydedildiği tespit edilmiştir.

Bulguda yer alan, bilgisayar yazılım alımları 27.12.2024 tarihinden itibaren haklar hesabında izlenmeye başlanmıştır. Ancak bu tarihe kadar ki alımlarda herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Dolayısıyla konu sözü geçen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, yıl içerisindeki bilgisayar yazılımı alımları ile mevcut yazılımların güncellenmesine ilişkin

harcamaların 260 Haklar Hesabı'nda izlenilmesi ve yıl sonunda %100 amortisman ve tükenme payı ayrılmak suretiyle giderleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Kamu İdaresinin mülkiyetinde bulunan taşınmazlardan diğer kurum ve kuruluşlara tahsis edilenler ile kamu kurum ve kuruluşlarınca, Belediyeye tahsisli olarak kullandırılan taşınmazların ilgili varlık hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesinde, kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazları birbirlerine tahsis edebileceği hüküm altına alınmıştır. Benzer bir düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile belediyelerin kendilerine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği şeklinde yapılmıştır.

Bu doğrultuda tahsis işleminin konusu olan taşınmaz mallar, kamu hizmetinin ifası amacıyla ilgili kamu idaresinin kullanımına bırakıldığından tahsis yapan ve yapılan idarelerin, bu varlıkları tam ve doğru olarak raporlanmasını teminen tahsis işlemini muhasebeleştirmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan 10.10.2006 tarihli ve 26315 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in "Tahsisli Taşınmaza İlişkin Giderler" başlıklı 7'nci maddesinde yer alan; tahsisli taşınmazlarla ilgili olarak harcamalara katılma payı da dâhil her türlü mali yükümlülüklerin ve diğer giderlerin, tahsis yapılan kamu idaresi tarafından ödeneceğine dair hükmüne göre de tahsisli taşınmazlar ile ilgili her türden giderin, tahsis yapılan kurum tarafından karşılanması, dolayısıyla da muhasebe kayıtlarının, tesis edilen bu işlemlere göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu haliyle de tahsisli taşınmazların tahsis bilgisinin muhasebe kayıtlarında ilgili alt kodlar itibarıyla izlenmesi, idarenin tahsise konu taşınmazları üzerindeki malî yükümlülükleri açısından anlam kazanmaktadır.

Nitekim bu husus Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, Maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin düzenlendiği 187'nci maddesinin beşinci fıkrasında; kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazların, bunlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenlerin ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği hüküm altına almış ve 188,189, 190, 191, 192 ve 193 ve 203'üncü maddelerinde tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazların niteliklerine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabı'nda, ayrılması gereken amortisman tutarlarının ise Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 sıra numaralı Genel Tebliği'nin "Tahsisli Taşınmazların Amortisman İşlemleri" başlıklı 7'nci maddesi gereği tahsisli kullanan idare tarafından 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nda, bu hesaplar karşılığında da 500 Net Değer Hesabı'nda izlenmesine yönelik hesap işleyişleri düzenlenmiştir.

Anılan Yönetmelik'e göre 2024 yılı Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında ilgili varlık hesapları itibarıyla 02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar, 03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar, bu hesaplar karşılığı 500 Net Değer Hesabı itibarıyla da 11 Tahsis Edilen Taşınmazlar, 12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar, 13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı şeklinde ikinci düzey alt kodlara yer verilmiştir.

Yine 27.04.2015 tarihli ve 4167 sayılı Muhasebat Genel Müdürlüğü yazısının, herhangi bir taşınmazı tahsis eden ve tahsisli kullanan kurumların muhasebe kayıtlarının nasıl gerçekleştireceğine dair "1.3.Tahsis İşleminin Muhasebeleştirilmesi" başlıklı maddesinde; taşınmaz maliki kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; 500 Net Değer Hesabı'na (11.Tahsis Edilen Taşınmazlar) borç, ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabına (02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'na borç, 500 Net Değer Hesabı'na (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar için Ayrılmış Amortisman Tutarı) alacak olarak kaydedileceği, bu kayıtların taşınmazın mülkiyet kayıtlarının bulunduğu muhasebe birimlerinde yapılacağı belirtilmiştir.

Taşınmazın tahsis edildiği kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabı'na (03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) borç, 500 Net Değer Hesabı'na (12.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza

ilişkin amortisman tutarları 500 Net Değer Hesabı'na (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar için Ayrılmış Amortisman Tutarı) borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı'na alacak kaydedileceği, bu kayıtlar taşınmazı tahsisli olarak kullanan idarenin taşınmaza ilişkin harcamalarını muhasebeleştirilen ilgili muhasebe birimlerince yapılacağı şeklinde açıklama yapılmıştır.

Kamu İdaresinin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde tahsisli kullanılan ve tahsis edilen taşınmazların yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresinin başka kurumlara 3 adet tahsisli olarak kullandığı taşınmazların tahsis kaydı yapılmadığından, Kamu İdaresi tarafından kullanılmadığı halde hala bilançosunda ve Kamu İdaresinin kullanımındaymış gibi görünmekte; Belediyenin 3 adet tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar ise muhasebe kayıtları yapılmadığından İdarenin bilançosunda hiç görünmemektedir.

Tahsisli kullanılan ve tahsis edilen taşınmazların muhasebeleştirilmemesi sonucunda; Belediyenin 2024 yılı Bilançosu, söz konusu taşınmaz hesapları alt kodlarında ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ile 500 Net Değer Hesabı alt kodları itibarıyla doğru ve güvenilir bilgi sunmamaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; taşınmazların yönetimi ve kontrolü için muhasebenin temel kavramlarından olan tam açıklama kavramı gereği idarelerce tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazlarla ilgili farklı bir kayıt düzeni bulunduğundan bu durumdaki taşınmazlarla ilgili yapılacak kayıtların da buna uygun olarak tutulması ve varlıklarının gerçek durumunun mali tablolarda yer almasının sağlanması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Kamu İdaresinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda 2024 yılında 2.666 TL idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı

yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede 8 adet sürekli işçiden 86 ,91, 106, 210, 251, 305, 383, 465 gün olmak üzere kullandırılmayan izni bulunmaktadır. Gömeç Belediyesi Personel Şirketi İşçilerinden 34 adedinin 100 günün üzerinde izninin, kalan diğer işçilerin 100 günün altında izinlerinin kullandırılmadığı tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Kamu İdaresinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Belediyeye Ait Kaldırımların İşgal Edilmesine Rağmen Mevzuata Uygun İşlem Yapılmaması

Gömeç Belediyesi ilçe merkezinde, ana caddenin bazı bölümlerde hiç olmayan, bazı bölümlerde de çok dar olan kaldırımların esnaf tarafından eşya konulmak suretiyle işgal edilmesine rağmen bu duruma Belediye görevlileri tarafından müdahale edilmediği gözlemlenmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 52'nci maddesinde; *“Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:*

Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,

Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)

Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz.”

5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 38’inci maddesinde ise “Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışa arz eden kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(2) Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımlar üzerine inşaat malzemesi yığan kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından yüz Türk Lirasından beşyüz Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.” Denilmektedir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun “Ecrimisil ve tahliye” başlıklı 75’inci maddesinde;
“

- Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları, özel bütçeli idarelerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz mallar ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, füzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, idarelerin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve füzuli şagilin kusuru aranmaz.

- Ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanır. Ecrimisil füzuli şagil tarafından rızaen ödenmez ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.” Denilmektedir.

Yapılan denetimler sonucu tespit edilen, en az 1 metre kare, ençok 268 metre kare olmak üzere toplam 113 adet işgallerle ilgili olarak, halkın güvenli bir şekilde yürümesini engelleyen işgaliyelere yasal işlemlerin uygulanarak son verilmesi, Belediye tarafından uygun görülenlerden ise işgaliye veya ecrimisil bedeli alınması gerekmektedir.

Söz konusu işgallerle ilgili olarak Belediyenin Kanun hükümlerine uygun olarak müdahalede bulunması, ceza uygulanması, işgalin kaldırılması ve/ veya ecrimisil alınması sağlanmalıdır.

BULGU 3: Belediye Sınırları İçerisinde İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunan İşletmelerin Olması

Belediye sınırları içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmaksızın faaliyette bulunan işletmelerin mevcut olduğu halde ceza uygulanmadığı ve bu işletmelerden alınması gereken işyeri açma izin harcının tahsil edilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir iş yerinin açılmasının "İşyeri Açma İzni Harcına" tabi olduğu belirtilmiştir.

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesinde;

“Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır...” denilmektedir.

Ayrıca, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun “Emre aykırı davranış” başlıklı 32’nci maddesinin birinci fıkrasındaki *“Yetkili makamlar tarafından adlî işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.*

Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.”

hükmüne göre de, güncellenmiş yılı idari para cezasının, ruhsat almadan faaliyette bulunan işletmelere uygulanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Gömeç Mal Müdürlüğü kayıtlarına göre Belediye sınırları içerisindeki ruhsata tabi aktif iş yeri sayısının 1.235 adet olduğu halde Belediye tarafından bu

mükelleflerin 547 adedine ulaşılabilmiş ve bu işletmelerden ise bir kısmının kapalı olduğu, bir kısmının ruhsatının olmadığı (114) ruhsatsız şekilde faaliyetlerine devam ettiği tespit edilmiştir.

Gömeç Mal Müdürlüğü tarafından gönderilen, Belediye sınırları içindeki işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının bulunup bulunmadığının takibinin sağlanması, ruhsatsız çalıştığı tespit edilen iş yerlerine güncellenmiş yılı idari para cezasının uygulanması ve işyeri açma izni harcının tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Kiraya Verilen Yerlerin Kira Sözleşmelerine Aykırı Olarak Kullanılması

Gömeç Belediyesi tarafından kiraya verilen büfelerin yerinde yapılan incelemelerde; kira sözleşmesine aykırı olarak eklentiler yapılarak büyüyerek kafeteryaya dönüştüğü halde sözleşmeye uygun hale getirilmesine ilişkin bir işlem tesis edilmediği ayrıca ecrimisil bedeli de alınmadığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesine göre; "

- Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları, özel bütçeli idarelerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz mallar ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, idarelerin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz.

- Ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanır. Ecrimisil fuzuli şagil tarafından rızaen ödenmez ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur." Denilmektedir.

Yerinde yapılan incelemelerde; 6 adet işletmenin kiralık alanın 106 m2 olmasına karşın işgal edilen yerin kira sözleşmesinde yazılı m2'nin çok üzerinde olduğunun tespiti üzerine, beş

işletmenin, belediye tarafından hesaplanan ecrimisil bedellerini tahsilatının sağlandığı bir işletmenin ise ercimisil bedelini ödemediği anlaşılmıştır.

Kira sözleşmelerine aykırı olarak büyüyerek kafelere dönüşen büfelerin, sözleşmesine uygun hale getirilmesi ve işgal edilen yerlerin, işgal tarihinden itibaren ecrimisil bedeli alınması için yasal süreçlerin başlatılması ve tahsilatı süreçlerinin takibinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 5: Çevre Temizlik Vergisi İle Katı Atık Bedellerinin Tahsil Edilmemesi

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresinin (BASKİ), Belediyeye aktarması gereken Çevre Temizlik Vergisi (ÇTV) paylarının ve Katı Atık Bedellerinin zamanında ve tam olarak aktarılmaması nedeniyle belediyenin gelir kaybına uğradığı, buna rağmen Belediyenin gerekli takip işlemlerini yapmadığı görülmüştür.

A) BASKİ'nin Çevre Temizlik Vergisi Paylarını Zamanında ve Tam Olarak Aktarmaması

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinin birinci fıkrasında belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; aynı maddenin yedinci fıkrasında su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisinin, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılacağı ve bu suretle tahakkuk eden verginin, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edileceği belirtilmiş olup su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisinin ise 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu maddenin dokuzuncu ve onuncu fıkralarında, su ve kanalizasyon idarelerinin, büyükşehir dâhilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödemesi gerektiği, yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyükşehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktaracağı, tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda

belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre su ve kanalizasyon idareleri, büyükşehir ilçe belediyesi sınırları içerisinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini, takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili ilçe belediyeye bildirerek aynı süre içerisinde ödemekle yükümlü olduğu; yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyükşehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktaracağı; idarelerin söz konusu ödemeleri belirtilen süre içerisinde yapmamaları durumunda bu tutarların ilgili belediyeler tarafından gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği açıktır.

Yapılan incelemede, BASKİ tarafından konutlardan tahsil edilen Çevre Temizlik Vergisinden aktarılması gereken ilçe belediyesi paylarının zamanında ve tam olarak Gömeç Belediyesine aktarılmadığı tespit edilmiştir. 01.01.2023 -31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde toplam 1.995.949,85 TL BASKİ tarafından Belediye adına tahsil edilen ÇTV payları ile gecikme zammı payının Belediyeye ödenmediği tespit edilmiştir.

BASKİ tarafından belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde yer alan konutlar üzerinden tahsil edilen ÇTV ve gecikme zammından Belediyeye aktarılması gereken payların zamanında ve tam olarak aktarılmaması nedeniyle belediye gelir kaybına uğramakta olup, Belediyenin gelir kaybına uğramaması için gerekli alacak takip işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

B) BASKİ Tarafından Toplanan Katı Atık Bedellerinin Düzenli Olarak Belediyeye Gönderilmemesi

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesinin on birinci fıkrasında; *“Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletlettirmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.”* hükmü yer almaktadır.

Yukarıda ifade edilen Kanun maddesine istinaden 27.10.2010 tarih ve 27742 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Evsel katı atık tarife türleri" başlıklı 20'nci maddesinde;

"(1) Evsel katı atık hizmetleri atık miktarı belirleme yöntemine göre aşağıda sayılan iki farklı tarife türü üzerinden ücretlendirilebilir:

a) 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre hesaplanmış ve değişken ücretlerden oluşan tarife,

b) Kirleten öder ilkesi dikkate alınarak ve 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre idareler tarafından hesaplanmış ve üretilen atık miktarını atık üreticilerinin etkileyemediği sabit tarifeler.

(2) Evsel katı atık idareleri her atık üreticisine sadece aldıkları hizmetlerin maliyetlerini dikkate alarak tarife belirlerler."

"Faturalandırma" başlıklı 22'nci maddesinde;

"(1) Atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılır." hükümlerini içermektedir.

Balıkesir Büyükşehir Belediye Meclisi kararları ile evsel katı atık tarifeleri, tahsilat yöntemi, zamanı ile ilkeleri belirlenmiş ve su ücretlerinden yapılacak tahsilattan BASKİ görevli kılınmıştır.

Yapılan incelemede, 31.12.2024 tarihi itibarıyla BASKİ tarafından su faturalarından tahsil edilen 2.871.100,19 TL katı atık hizmet bedelleri ile gecikme zammı tahsilatlarının Belediyeye zamanında ve tam olarak aktarılmadığı tespit edilmiştir.

BASKİ tarafından su faturalarından tahsil edilen evsel katı atık hizmet bedelleri ile gecikme zamlarının ve bunlara ilişkin Katma Değer Vergisi tahsilatlarının zamanında ve tam olarak aktarılmaması nedeniyle Gömeç Belediyesinin gelir kaybına uğradığı düşünüldüğünden söz konusu kaybın önlenmesi için gerekli olacak takibinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Belediye Tarafından Toplanan Atıkların Ayırıştırılmaması

Yapılan inceleme ve denetimlerde belediye tarafından toplanan atıkların ayırıştırılmadığı görülmüştür.

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde “Atıkların kaynağında ayrı toplanması, geçici depolanması, taşınması ve işlenmesi sırasında su, hava, toprak, bitki, hayvan ve insanlar için risk yaratmayacak, gürültü, titreşim ve koku yoluyla rahatsızlığa neden olmayacak, doğal çevrenin olumsuz etkilenmesini önleyecek ve böylece çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek yöntem ve işlemlerin kullanılması esastır.” hükmü

(e) bendinde “Farklı türdeki atıkların kaynağında/üretildikleri yerde diğer atıklarla karıştırılmaksızın, sınıflandırılarak ayrı toplanması esastır.” hükmü

Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında “Büyükşehir ilçe belediyeleri;

a) Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen hükümlere uymakla,

b) Yönetiminden sorumlu olduğu atıkların oluşumunun önlenmesi ve atık azaltımını da içeren atık yönetim planlarını hazırlamak, Bakanlığa sunmak, bu plan doğrultusunda çalışmaları yürütmek ve gerekli önlemleri almakla,

c) Büyükşehir belediyesinin atık yönetim planlarının hazırlanmasına katkı sağlamakla,

ç) Belediye atıkları ile ilgili mevzuat kapsamında yönetiminden sorumlu olduğu atıkları kaynağında ayrı toplamak/toplattırmakla, aktarma istasyonuna taşımakla ve ikili toplama sistemi ile atık getirme merkezi kurmak/kurdurtmakla, toplanan atıklara ilişkin bilgi ve belgeleri Bakanlığa sunmakla,

d) Yönetiminden sorumlu olduğu atıkların yetkili olmayan kişiler tarafından toplanmasını, taşınmasını ve işlenmesini önlemek amacıyla gerekli tedbirleri almakla,

yükümlüdürler.” hükmü yer almaktadır.

Buna göre belediyeler atıkların çevreye zarar vermeyecek şekilde toplanması, taşınması ve işlenmesi gibi görevlerinin yanında bunların ayırıştırılmasından da sorumludurlar.

İdarenin mevzuat hükümleri gereği toplanan atıkların ayrıştırılması için gereken özeni göstermesi gerekmektedir.

BULGU 7: Belediyeye Ait Nakit Kaynakların Özel Bankada Tutulması ve Nemalandırılmaması

İdareye ait mali kaynakların Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'ne aykırı olarak kamu sermayeli bankalarda değerlendirilmediği ve nemalandırılmadığı görülmüştür.

08.03.2019 tarihli ve 30708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği’nin,

“Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde; Bu Yönetmelik’in kapsamda yer alan kurumların mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve takibini teminen Kamu Haznedarlığına ilişkin esas ve usulleri belirlemek amacını taşıdığı,

“Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde; Kamu Sermayeli Bankalarının, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş., T. Vakıflar Bankası T.A.O. ve sermayesinin yarısından fazlası doğrudan ve/veya dolaylı olarak kamuya ait olan diğer mevduat ve katılım bankaları olduğu belirtilmiştir.

“Uygulama ve Kullanılacak Araçlar” başlıklı 5’inci maddenin ikinci fıkrasında;

“(2) Genel bütçe kapsamı dışındaki kamu idareleri, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda aşağıdaki araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür:

- a) TL cinsi vadesiz ve/veya vadeli mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.
- b) Gerekli görülmesi halinde ve ihtiyaçları ölçüsünde döviz cinsi ödemeleri için vadeli ve/veya vadesiz mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.
- c) İhale, doğrudan satış, ihale öncesi rekabetçi olmayan teklif ya da ikincil piyasadan doğrudan ya da ters repo yoluyla temin etmek suretiyle 4749 sayılı Kanun kapsamında Bakanlıkça ihraç edilen borçlanma senetleri ve/veya kira sertifikaları. ç) Organize para piyasalarında TL cinsi borç verme işlemleri.

d) Kamu sermayeli bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları ile 7/6/2013 tarihli ve 28670 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kira Sertifikaları Tebliği (III-61.1)

uyarınca kamu sermayeli katılım bankalarının kaynak kuruluş/fon kullanıcı olarak yer aldığı kira sertifikaları ihracı ve katılım bankacılığı prensiplerine uygun piyasalarda emtia alım satımına dayalı katılım bankacılığı prensiplerine uygun finansman yöntemleri “

denilmektedir.

Anılan Yönetmeliğin “Kaynakların değerlendirilmesi ve nemalandırma” başlıklı 6’ncı maddesinde ise Kurumların mevduat, ters repo ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat ve ters repo faiz oranı ile katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranının, Ek-1’de yer alan ve ilgili vadelere karşılık gelen oranlardan daha yüksek olamayacağı ifade edilmiştir.

"Sorumluluk " başlıklı 9'uncu maddede ise

"Bu Yönetmelik kapsamında yer alan kurum yetkilileri ve muhasebe yetkilileri bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmekle yükümlü olup, bu Yönetmelik hükümlerine aykırılık sebebi ile ortaya çıkabilecek zararlardan şahsen ve müteselsilen sorumludur." denilmektedir.

Söz konusu Yönetmelik, Kurumların mali kaynaklarını etkin ve verimli kullanılması için yayımlanmış olup belediyeler mali kaynaklarını, kamu bankalarında vadeli mevduat veya diğer yatırım araçları ile değerlendirmesi gerekmektedir Mali kaynakların değerlendirmesinde elde edebileceği aynı veya nakdi tek menfaat, faiz veya kâr payıdır.

İdarenin banka hesaplarının incelenmesinde, mali kaynaklarının mevzuata aykırı olarak, kamu bankası dışında, Bankasında vadesiz hesaplarda tutularak nemalandırılmadığı görülmüştür. Mevduatların kısa sürelerde olsa bile banka hesaplarında bulunduğu dikkate alındığında, mevduatlar gecelik veya hafta sonu (Cuma-Pazar dahil) 3 günlük veya haftalık vadeli hesaplarda değerlendirildiği takdirde faiz geliri elde edilecektir.

Belediyenin kendi bütçesinde ve tasarrufu altında bulunan mali kaynaklarını kamu bankalarında faiz geliri elde edebilecek şekilde gecelik veya hafta sonu da dahil olmak üzere 3 günlük nemalandırılmasının mali kaynakların etkili ve verimli kullanılması konusunda önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: Belediye Şirket Personelinin Büro Personeli ve Zabıta Memuru Olarak Çalıştırılması

Gömeç Belediyesine ait şirket tarafından istihdam edilen şirket işçilerinin bir kısmının belediyenin çeşitli birimlerinde büro personeli ve zabıta memuru olarak çalıştıkları görülmüştür.

A) Belediyede istihdam edilen şirket işçilerinin bir kısmının büro personeli olarak çalıştırıldığı görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 128 inci maddesine göre; *“Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir.”* denilmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun İstihdam şekillerini düzenleyen dördüncü maddesinde aynen *“Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür.*

Memur: Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır.

Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.”

denmiştir.

Bu mevzuat hükümlerine göre kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Bu kişilerin sosyal ve mali hakları da kanunla düzenlenir . Dolayısıyla memurların yapacağı iş ve işlemler kanunla belirlenir, ancak kanunun ön gördüğü şekilde kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler memurlar dışında diğer kamu görevlileri tarafından yürütülebilir.

Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde; norm kadroya uygun olarak yıllık sözleşme ile belli görevlerde personel çalıştırılabilir. Belediyeler bu madde hükümleri çerçevesinde ihtiyaca göre bunu kendileri belirler. Ancak mevzuat şirket tarafından istihdam edilen şirket işçilerinin kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa etmeleri hususunda bir düzenlemeye gitmemiştir. Bu nedenle şirket işçilerinin büro personeli olarak çalıştırılması uygulamasından vazgeçilmeli, bu işlerin memurlar eliyle veya sözleşmeli personeller tarafından yürütülmesi sağlanmalıdır.

B) İdarenin iştiraki olarak faaliyet gösteren şirket personeline belediye zabıta teşkilatında fiili olarak belediye zabıta memurluğu yaptırıldığı görülmüştür.

11.04.2007 tarihli ve 26490 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin (b) fıkrasında, Belediye zabıtasının; Beldenin düzenini muhafaza eden, belde halkının esenlik, sağlık ve huzurunu koruyan, yetkili organların bu amaçla alacakları kararları uygulayan özel zabıta kuvvetini, (c) fıkrasında, belediye zabıta personelinin; ise belediye zabıta teşkilatındaki daire başkanı, müdür, şube müdürü, amir, komiser ve memurlarını, (f) fıkrasında da zabıta teşkilatının belediye bünyesinde zabıta görev ve hizmetlerini yürütmek üzere, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde oluşturulan birimi düzenlenmiştir.

Yine Yönetmelik'in "Kadro ve unvanlar" başlıklı 6'ncı maddesinde; Belediye zabıta teşkilatı personel kadro ve unvanları; Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğe göre belirlenmiş; zabıta daire başkanı, zabıta müdürü, zabıta şube müdürü, zabıta amiri, zabıta komiseri ve zabıta memuru unvanlı kadrolar ile hizmet için gerekli diğer kadrolardan oluşacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Belediye zabıta kıyafetini kullanma yasağı" başlıklı 35'inci maddesinde, zabıta personeli için bu Yönetmelik'te şekli gösterilen resmi kıyafet ile işaretlerin başka bir özel veya kamu kuruluşu mensubu tarafından kullanılamayacağı; "Geçici görevlendirme" başlıklı 41'inci maddesinde de zorunlu hallerde, belediye memurlarından ihtiyacı karşılayacak sayıda personelin zabıta biriminin sadece büro hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, belediye zabıta memurları özel bir amaç doğrultusunda güvenlik görevini yürüten kamu düzeni görevlisidirler. belediye zabıta teşkilatı görev ve yetkileri bakımından özellik arz ettiğinden, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nde zabıta teşkilatı ve zabıta memurlarının görev ve yetkileri, hak ve yükümlülükleri, sorumlulukları ve atanmaları gibi konular özel olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla zabıta memuru olmayan kişilerin zabıta memuru olarak görevlendirilip fiilen zabıta memurluğu yapması yetki sakatlığına neden olacak işlemler doğurabilecektir.

Yapılan inceleme sonucunda, belediyenin iştiraki olarak faaliyet gösteren şirket bünyesinde istihdam edilen personelin bir kısmının zabıta teşkilatında fiilen zabıta memuru olarak görevlendirildiği, görevlendirilen şirket personelinin resmi zabıta kıyafetleriyle görev yaptığı tespit edilmiştir.

İdarenin zabıta personeli olarak görevlendirdiği memurların Belediye Zabıta Yönetmeliği kapsamında bulunan kadrolarda istihdam edilen personelden oluşması, zabıta memuru olmayan kişilere fiilen zabıta memurluğu yaptırılmaması gerekmektedir.

BULGU 9: Taşınır Mal Yönetmeliğinin Bazı Hükümlerinin Uygulanmaması

Gömeç Belediyesinde Taşınır Mal Yönetmeliği'nde yer alan bazı hükümlerin uygulanmadığı görülmüştür.

Buna göre kayıtlara uygun depo (ambar) bulunmadığı, hizmet dışı bırakılması gereken taşınırların hurdaya ayrılmadığı ayrıca taşınır konsolide görevlisinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin kapsamı genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ve bunlara ait taşınır mallardır. Buna göre belediyeler ve bunlara ait taşınır mallar yönetmelik kapsamındadır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinde yer alan tanımlarda;

“Ambar: Kamu idarelerine ait taşınırların kullanıma verilinceye kadar veya kullanımdan iade edildiğinde muhafaza edildiği yeri,

Hurda: Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle alınış amaçları doğrultusunda kullanılması imkânı kalmayan veya tamiri mümkün veya ekonomik olmayan arızalar nedeniyle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılan taşınırlar ile üretim sırasında elde edilen kırpıntı, döküntü ve artık parçaları,

Taşınır konsolide görevlisi: Kamu idaresinin taşınır kayıt ve kontrol yetkililerinden aldığı harcama birimi taşınır hesaplarını konsolide ederek taşınır hesap cetvellerini hazırlamak ve biriminin bir üst teşkilattaki taşınır konsolide görevlisine vermekle sorumlu olan görevlileri,” denilmektedir.

Aynı yönetmeliğin

10.uncu maddesinin (e) bendinde;

“Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı (Örnek: 10): Bu Tutanak, taşınırın kaybolma, çalınma ve fire gibi herhangi bir nedenle yok olması; yıpranma, kırılma veya bozulma gibi nedenlerle kullanılamaz hale gelmesi; hurdaya ayrılması ile canlı taşınırların ölmesi gibi nedenlerle kayıtlardan düşülmesini sağlamak amacıyla üç nüsha olarak düzenlenir ve verilen yetki çerçevesinde üst yönetici veya harcama yetkilisi tarafından onaylanır.”

28’inci maddesinde ise;

“ (1) Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmemeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilir.

(2) Komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir.

(3) Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenir.

(4) Hurdaya ayrılmasına karar verilen taşınırlardan kayıtlı değeri Bakanlıkça belirlenecek tutara kadar olanlar harcama yetkilisinin, belirlenen tutarı aşan taşınırlar ise kamu idaresi üst yöneticisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılır.”

denmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinde yer alan taşınırların girişlerinden itibaren çıkışlarına kadar muhafaza edilmesi gereken yer olan ambarların belediye bünyesinde bulunmadığı anlaşılmıştır.

Öte yandan belediye bünyesinde, kamu idaresinin taşınır kayıt ve kontrol yetkililerinden aldığı harcama birimi taşınır hesaplarını konsolide ederek taşınır hesap cetvellerini hazırlamakla sorumlu taşınır konsolide görevlisi de bulunmamaktadır.

Bunların dışında kayıttan düşme teklif ve onay tutanağı hazırlanmadığından hizmet dışı bırakılması gereken taşınırın hurdaya ayrılma işlemleri de gerçekleştirilememektedir.

Taşınır kayıtlarının, yönetim hesabı verilmesine esas olacak şekilde tutulabilmesi için yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Yapım İşi İle Mal Alımlarının İhale Edilmesi Gerekirken Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin İle Temin Edilmesi

Kamu İdaresinin ihale usulleri ile yapılması gereken bazı mal ve yapım işlerini parasal limitin altında kalacak şekilde kısımlara bölerek doğrudan teminle karşıladığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde idarelerin, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, Kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanmasını sağlamakla sorumlu olduğu, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, aynı Kanun'un "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin (d) bendinde; Büyükşehir Belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin 622.756 TL , diğer idarelerin 207.453 Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaaeye ilişkin alımları için ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulüne başvurulabileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmünden kamu idarelerinin; salt parasal limitin altında kalmak ve ihale yoluyla karşılanması gereken bir ihtiyacı doğrudan teminle karşılamak amacıyla mal, hizmet alımlarını ve yapım işlerini kısımlara bölemeyecekleri anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; 2024 yılında 4 ayrı firmadan 14.460.633 TL tutarında muhtelif taş alımı ile alınan taşların döşenmesi için farklı 4 firmadan hizmet alımı yapıldığı sözkonusu alımların toplamının doğrudan temin parasal limitlerinin çok üzerinde olduğu görülmüştür.

Kamu İdaresinin aynı nitelikteki bazı mal alımı ile yapım işlerinin kısımlara bölerek doğrudan teminle satın alınması ve temel ihale usullerinin uygulanmaması, rekabet ortamının sağlıklı şekilde oluşmamasına ve bu temel ihale usullerinin uygulanmasından sağlanacak faydadan yoksun kalınmasına neden olmaktadır.

Kanun'un "Temel İlkeler" başlıklı 5'nci maddesinde; "..Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez." Denilmek suretiyle tüm alım süreçlerinin bu ilkelere göre yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak mal alımlarını ve yapım işlerini kısımlara bölmemesi ve ihale yoluyla karşılanması gereken bir ihtiyacını doğrudan teminle karşılamaması gerekmektedir.

BULGU 11: Sözleşme Yükümlülüğünü Yerine Getirmeyen Kiracılar İçin Tahliye, İcra ve İhalelerden Yasaklama İşlemlerinin Yapılmaması

Kiraya verilen sekiz adet taşınmazın kiracıları tarafından kira bedellerinin ödenmediği, Belediyenin ise sözleşme hükümlerini yerine getirmeyen bu kiracılara tahliye, icra ve ihalelerden yasaklama işlemlerini başlatmadığı görülmüştür.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Kira bedelini ödeme borcu" alt başlıklı 313'üncü maddesinde, kiracının kira borcunu ödemekle yükümlü olduğu, "İfa zamanı" başlıklı 314'üncü maddesinde kiracının, aksine sözleşme ve yerel âdet olmadıkça, kira bedelini ve gerekiyorsa yan giderleri, her ayın sonunda ve en geç kira süresinin bitiminde ödemekle yükümlü olduğu "Kiracının temerrüdü" başlıklı 315'inci maddesinde ise kiracının, kiralananın tesliminden sonra muaccel olan kira bedelini veya yan gideri ödeme borcunu ifa etmezse, kiraya veren tarafından kiracıya yazılı olarak bir süre verilip, bu sürede de ifa edilmemesi halinde, sözleşmenin feshedileceği, kiracıya verilecek sürenin en az on gün, konut ve çatılı işyeri kiralalarında ise en az otuz gün olacağı hükümlerine yer verilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, "Ecrimisil ve tahliye başlıklı" 75'inci maddesinde;

" (...) Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir." denilmektedir.

Mezkur Kanun'un, "İdarelerce İhalelere Katılmaktan Geçici Yasaklama" başlıklı 84'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında;

“Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete’de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir.

Aynı maddenin son fıkrasında da;

“İhaleyi yapan idareler, ihalelere katılmaktan yasaklamayı gerektirir bir durumla karşılaştıkları takdirde, gereğinin yapılması için bu durumu ilgili bakanlığa bildirmekle yükümlüdürler.”

düzenlemesi yapılmıştır.

2004 sayılı İcra İflas Kanunu’nun “Adi kira ve hasılat kiralari için ödeme emri ve itiraz müddeti” başlıklı 269’uncu maddesinde ise, Borçlar Kanunu hükümlerine göre yazılı ihtarı ve kanuni müddet geçtikten sonra kira borcunu zamanında ödemeyen kiracıların icra takibinin ve tahliyesinin bu Kanuna göre yapılacağı düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, kiraya verilen 8 adet taşınmazın, kiracıları tarafından 2024 yılı ve önceki yıllara ait kira bedellerini ödemediği, Belediyenin ise sözleşme hükümlerini yerine getirmeyen bu kiracılara tahliye ve icra işlemlerini başlatmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıda yer alan tabloda kira borcunu zamanında yerine getirmeyen kiracıların listesi ve ödenmeyen kira bedelleri yer almaktadır.

Tablo 7: Kira Borcunu Zamanında Ödemeyen Kiracıların Listesi ve Toplam Borç Bedelleri

	İŞLETMECİ	TOPLAM BORÇ MİKTARI	BORÇ DÖKÜMÜ	
			2023 YILI	2024 YILI
1	H. Y	2.102,19 TL	0	2.102,19 TL
2	U. N.Y	36.900,01TL	10.236,80 TL	26.663,21TL
3	U. G. TRM VE HAY. TİC. LTD. ŞTİ.	20.341,71TL	0	20.341,71TL
4	B Ç.	67.950,68 TL	0	67.950,68 TL
5	O.B.	50.936,50 TL	12.209,27 TL	38.727,23 TL
6	S.Y.	110.811,15 TL	2.111,63 TL	108.699,52 TL

7	Ş.G.	2.964,63 TL	0	2.964,63 TL
8	A. E. T.	90.634,89 TL	49.324,70 TL	41.310,19 TL

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, kira borcunu zamanında ödemeyen kiracının borcunu ödemesine ilişkin yazılı süre verilmesi, verilen süre içerisinde borcun ifa edilmemesi halinde sözleşmenin feshedilerek, taşınmazların tahliyesinin sağlanması ve bu kiracılara ilişkin icra işlemlerinin başlatılması, ayrıca sözleşmedeki taahhüdün yerine getirilmediği hususunun ihaleye katılmaktan yasaklama kararı verilmesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bildirilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Altyapı Kazı Çalışmalarından Elde Edilen Zemin Tahrip Bedellerinin Tahsil Edilememesi

İdarenin gelir hesapları üzerinde yapılan incelemelerde, ilçe belediyelerinin sorumluluk alanlarındaki yerlerde yapılan kazı çalışmalarından elde edilen zemin tahrip bedellerinin Belediyeye ödenmediği tespit edilmiştir.

2020 yılının Aralık ayındaki değişiklikten önce, Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "Hesabın oluşumu ve geliri" başlıklı 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; büyükşehir ve ilçe belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirlerin büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak altyapı yatırım hesabında toplanacağı ve sokakların kazısından elde edilen gelirlerin ilgili belediyeye aktarılacağı belirtilmiş idi. 24.12.2020 tarihinde yapılan değişiklik ile birlikte, ilçe belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan yerlerde yapılacak kazılardan elde edilecek gelirlerin doğrudan ilgili ilçe belediyesince gelir olarak kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Bununla birlikte, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü tarafından 26.03.2021 tarihinde yayımlanan "Altyapı kazı izni ve harcı" konulu 2021/4 sayılı genelge ile bazı durumlarda ilçe belediyeleri sorumluluk alanlarında yapılacak kazıya ilişkin harçları tahsil etme yetkisi, söz konusu tutarları 15 gün içinde ilgili ilçe belediyesine göndermek şartıyla Büyükşehir Belediyesine verilmiştir.

İlgili mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere 24.12.2020 tarihinden önce doğrudan ve bu tarihten sonra da 2021/4 sayılı genelge hükümleri doğrultusunda ilçe belediyelerinin sorumluluk alanına giren yerlere ilişkin olarak Büyükşehir Belediyesi

hesaplarına yatırılmış bulunan zemin tahrip bedellerinin ilgili ilçe belediyelerine aktarılması yasal bir zorunluluktur.

Yapılan inceleme sonucunda BASKİ tarafından hesaplanan 2022- 2024 yıllarına ait zemin tahrip bedellerinin Gömeç Belediyesine gönderilmediği tespit edilmiştir.

BASKİ tarafından 2022-2023-2024 yıllarına ait toplam 1.890.483,75 TL tutarında zemin tahrip bedelinin geciktirilmeden Gömeç Belediyesine ödenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, BASKİ tarafından hesaplanan zemin tahrip bedellerinin tahsili için yasal süreçlerin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 13: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gönderilmesi Gereken Park Gelirinin Belediyeye Aktarılmaması

Belediyenin 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre park gelirlerinden alınması gereken payın büyükşehir belediyesinden henüz aktarılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları başlığı altında 7.nci maddesinin (f) bendinde “*Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*”

Büyükşehir belediyesinin gelirleri başlığı altında 23.üncü maddesinin (f) bendinde ise “*7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe (...)[28] belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si.*”

denmiştir.

Yukarıdaki Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Büyükşehir belediyesinin yetki alanına giren araç park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin %50'si nüfuslarına göre ilçe belediyelerine dağıtılır. Buna göre il sınırları içinde belirtilen yerlerde araç park yerlerinden elde edilen gelirin yarısı ilçe belediyelerine aktarıldıktan sonra kalan diğer yarısı büyükşehir belediyesinin geliri olabilecektir.

Yapılan incelemede, Gömeç belediyesinin nüfusuna göre, büyükşehir belediyesinden alması gereken payın büyükşehir belediyesinden henüz aktarılmadığı görülmüştür. Konunun bu yönüyle değerlendirilip Büyükşehir belediyesi ile görüşülmesi ve söz konusu gelirin kanunun öngördüğü şekilde ilçe belediyesine aktarılması gereklidir.

BULGU 14: Gecekondu Fonu Hesabı Oluşturulmaması ve Aktarılan Payların Amacı Dışında Kullanılması

Gömeç Belediyesinde; 775 sayılı Gecekondu Kanunu'na göre belirtilen kaynaklardan sağlanacak gelirlerin belediyeler için kullanılması gereken ilgili hesaplarda takip edilmediği ve belirtilen amaçlar için kullanılmadığı görülmüştür.

775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun "fonların kullanılması ve teşkili" başlıklı 12'nci maddesinde; belirtilen kaynaklardan sağlanacak gelirlerin, Türkiye Emlak Kredi Bankasında, ilgili belediyeler adına açılacak özel hesaplarda toplanacağı, 13'üncü maddesinde ise bu fonlarda toplanan paraların nerelerde kullanılması gerektiği açıklanmıştır.

Buna göre 12'nci madde gereğince teşkil edilen fonda toplanan paralar, belediyelerce, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının izni alınmak şartıyla:

a) Bu kanundaki amaçlarda kullanılmak üzere arsa sağlanmasında, Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca onanan plan ve projelere göre halk konutu, nüve konut veya geçici misafir konutu yapılmasında,

b) İslah olunacak gecekondu bölgeleri ile yeniden tesis edilecek önleme bölgelerinin yol, meydan, kanalizasyon, su, elektrik ve benzerleri gibi kamu hizmet ve tesislerinin Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca onanan projelerine göre yapılmasında veya onarılmasında,

c) Kendi bütçe imkânlarıyla karşılanamayan ve fakat bu kanun gereğince yapılması gereken tespit, harita alımı, plan ve projelendirme hizmetlerinde kullanılır.

Yukarıda mevzuat hükümlerinden anlaşılaçağı üzere ilgili fonda biriken paralar 775 sayılı Kanunun 13'üncü maddesinde açıklanan yerlerde kullanılabilecek bunun dışındaki yerlerde kullanılamayacaktır.

4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un "Taksitle ödeme, satış bedelinden pay verilmesi, belediyelere devir" başlıklı 5'inci maddesinde;

"... Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla % 10'u, ilgili belediyelerin 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Kalan kısmından ise ilgili belediyeye % 30, varsa büyükşehir belediyesine % 10 oranında pay verilir. ...Bu paylar tahsilini takip eden ayın yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılır. ..."

hükmü yer almaktadır.

Ancak yapılan inceleme neticesinde; 4706 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi kapsamında yapılan satışlardan Belediyeye aktarılması gereken payların tahakkuk ve takibine ilişkin Belediye tarafından herhangi bir işlem yapılmadığı görülmüştür. Hazine tarafından toplu olarak gönderilen tutarların tamamı 120 nolu (5.2.9.99 ekonomik kodlu) diğer paylar hesabına kaydedilmektedir. 2024 yılında, ilgili madde kapsamında yapılan satışlardan Belediyeye gönderilen %10'luk fon payı tutarı geçmiş yıldan devirle birlikte toplam 1.191.514,19 TL ve %30'luk pay tutarı da 2.481.085,06 TL olmak üzere toplamda 3.672.599,25 TL'dir.

1.191.514,19 TL'lik fon hesabına aktarılması gereken tutarın 362.01.99 Nolu "Fonlar Adına Yapılan Diğer Kesintiler Hesabı"na alınmayıp 120 nolu (5.2.9.99 ekonomik kodlu) diğer paylar hesabına kaydedilmesi suretiyle söz konusu fon hesabında 1.191.514,19 TL'lik ve 2.481.085,06 TL belediye payının ise 800.05.02.08.99 Mahalli İdarelere Ait Diğer Paylar hesabına alınmayarak yine 120 nolu (5.2.9.99 ekonomik kodlu) diğer paylar hesabına alınması neticesinde mali tablolarda toplam 3.672.599,25 TL hataya neden olduğu görülmüştür.

Söz konusu 3.672.599,25 TL tutarın ilgili hesaplarda takip edilerek 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 13'üncü maddesinde belirtilen amaçlar için kullanılması gereklidir.

BULGU 15: Belediye Tarafından Sosyal Yardım Yönetmeliği Çıkarılmaması

Gömeç Belediyesi tarafından kentte yaşayan acezeler için her ay düzenli sosyal yardım ödemesi yapıldığı, ancak buna ilişkin bir yönetmelik bulunmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesine göre, belediyeler mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla sosyal hizmet ve yardım yapabilirler. Ancak bu hizmet ve yardımların kimlere, ne şekilde ve hangi şartlarda yapılacağı ilgili kanunda düzenlenmemiştir. Dolayısıyla belediyeler kanun çerçevesinde bu hizmet ve yardımların yapılma usul ve esaslarını

düzenleyen bir yönetmelik çıkararak ilgili yardımları ihtiyacı olan kişilere ulaştırabilirler. Burada önemli olan husus 5393 sayılı Belediye Kanunun'da öngörülen sosyal hizmet ve yardımların kimlere, ne şekilde ve hangi şartlarda yapılacağını detaylı bir şekilde belirlemektedir.

24.02.2022 tarihli ve 31760 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesine göre kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı eki kararlar ve diğer düzenleyici işlemlere ait taslaklar hakkında ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin alınması gerekmektedir.

Söz konusu Yönetmelik'in 6'ncı maddesinin (e) fıkrasında, Bakanlıklar ile Sayıştayın denetimine tâbi diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca malî konularda düzenlenecek yönetmelik taslakları hakkında Sayıştay Başkanlığının görüşünün alınması zorunlu kılınmıştır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 27'nci maddesine göre de genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince mali konularda düzenlenecek yönetmelikler ile yönetmelik niteliğindeki düzenleyici işlemlerin, Sayıştayın istişari görüşü alınarak yürürlüğe konulması gerekmektedir.

Yapılan incelemede Gömeç Belediyesi tarafından bu konuyla ilgili olarak bir sosyal yardım yönetmeliği çıkarılmadığı anlaşılmış olup, kentte yaşayan ihtiyaç sahiplerine ödeme yapılabilmesi için bu işi detaylı düzenleyen bir yönetmeliğe ihtiyaç olduğu görülmüştür.

Söz konusu yönetmeliğin düzenlenerek, Sayıştayın onayına sunulması gerekmektedir.

BULGU 16: Bütçe Emanetlerin Alınış Sırasına Göre Ödenmemesi

Ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği nedeniyle 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında;

"Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay

ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.”,

“Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinin altıncı fıkrasında;

“Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur” denilmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 320 Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 249’uncu maddesinde ise;

“Bütçe emanetlerinden yapılacak ödemeler: Bütçe emanetine alınan tutarlardan gerek mali yıl içinde, gerekse yılı geçtikten sonra yapılacak ödemeler için muhasebe işlem fişi düzenlenir. Bütçe emanetlerine alınan tutarlar muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödenir. Tutarın emanete alınması sırasında istihkak sahibine verilen veya istihkak sahibine verilemediği için muhasebe biriminde saklanan muhasebeleştirme belgesinin bir nüshası muhasebe işlem fişine bağlanır. Emanete alınan tutar bir defada ödenemediği takdirde, daha sonra yapılacak ödemelere ilişkin fişe, ilk ödemeye ait fişin yevmiye tarih ve numarası yazılır” hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere idarelerin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde, alınan mal veya hizmet karşılığı tutarlar, 320 Bütçe Emanetleri Hesabında izlenecek ve bu hesaptan yapılacak ödemeler, giderin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilecektir. Emanet hesapta izlenen giderlerin ödenmesinin, kayda alınma sırasına göre gerçekleştirmesinden muhasebe yetkilileri sorumludur.

Yapılan inceleme neticesinde, 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmediği tespit edilmiştir.

Mevzuat hükümleri ile uygulama birlikte değerlendirildiğinde, nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarlara ilişkin ödemelerin, giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 17: Belli Bir Süreyi Gerektiren Muhtelif Doğrudan Temin İşlerinde Sözleşme Yapılmaması

Belediyede, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddenin (d) bendine göre doğrudan temin usulü ile yapılmış olan ve belli süreyi kapsayan yapım ve hizmet işlerinde yüklenici firma ile sözleşme yapılmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesine dayanılarak hazırlanan Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Doğrudan Temine İlişkin Açıklamalar" başlıklı 22'inci maddenin 22..1.3 bendinde, bu madde kapsamında alımı yapılacak malın teslimi veya hizmetin ya da yapım işinin belli bir süreyi gerektirmesi durumunda, alımın bir sözleşmeye bağlanmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir.

Doğrudan temin usulü ile gerçekleştirilen ve belli bir süre gerektiren hizmet ve yapım işlerinde, yüklenici firma ile sözleşme akdedilmemiş olması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Yapılan incelemede, Belediyede 2024 yılı içerisinde belli bir süre gerektiren 9 adet yapım işi doğrudan temin yöntemi ile yapılmış olup bunlardan hiçbirinde sözleşme yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmüne göre, belli bir süreyi gerektiren tedariklerde, yüklenicinin iş zamanında yerine getirmesini sağlamak ve mevzuata uygun alım yapabilmek amacıyla sözleşme yapılması gerekmektedir

BULGU 18: Satın Alınarak Depolanan Motorin İçin Varlık İşlem Fişi Düzenlenmemesi

İdare tarafından açık ihale ile sözleşme kapsamında satın alınarak kurumun deposuna konulan motorin için taşınır işlem fişi/varlık işlem fişi düzenlenmediği görülmüştür.

18.01.2017 tarihli ve 26407 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinde; ilgili mevzuatı çerçevesinde kabul edilerek teslim alınan taşınırların girişleri ile taşınırların çıkış ve ambarlar arasında devir işlemlerinde, dayanıklı taşınırların niteliklerini değiştiren esaslı onarım ve ilaveler sonucu değer artışlarında kayıtlara esas olmak üzere taşınır işlem fişi düzenleneceği belirtilmiştir.

10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Belge ve cetveller" başlıklı 10'uncu maddenin (a) bendinde ise; *Varlık İşlem Fişi: İlgili mevzuatı çerçevesinde kabul edilerek teslim alman taşınırların girişleri ile taşınırların çıkış ve ambarlar arasında devir işlemlerinde, dayanıklı taşınırların niteliklerini değiştiren esaslı onarım ve ilaveler sonucu değer artışlarında, kayıtlara esas olmak üzere Varlık İşlem Fişi düzenlenir. Varlık İşlem Fişleri en az üç nüsha olarak düzenlenir...* “denilmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 61’inci maddesi uyarınca muhasebe yetkilileri ödeme aşamasında, ödemeye ilişkin ilgili mevzuatında sayılan belgelerin tamam olmasını kontrol etmekle yükümlüdür. Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliği’nin 38’inci maddesinde ise her türlü tüketim mal ve malzemeleri ile demirbaş, makine, teçhizat ve taşıt alımlarına ilişkin giderlerin ödenmesinde taşınır işlem fişi / Varlık işlem fişi ödeme emri belgesine eklenmesi gerekmektedir.

2024 yılı içerisinde açık ihale ile satın alınan akaryakıtlardan Belediye deposuna konulan motorin için taşınır işlem fişi/ Varlık işlem fişi düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Satın alınan taşınmazların kayıt işlemleri Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yapılmalıdır. Ayrıca muhasebe yetkilisi tarafından 5018 sayılı Kanun’dan kaynaklanan kontrol görevinin yerine getirilerek, belgelerde eksiklik bulunması durumunda ödeme sürecinin tamamlanmaması gerekmektedir.

BULGU 19: İdarenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları ile Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması

Kamu İdaresinin taşıtlarına ilişkin envanter kayıtları ile İlçe Emniyet Müdürlüğü trafik tescil kayıtlarının karşılaştırılması sonucunda 1 ambulans, 1 otobüs, 2 adet traktör ve 5 adet mobilet 2 adet motosikletin trafik tescil kayıtlarında olmasına karşın Kamu İdaresinin envanterinde mevcut olmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Mal yönetiminde etkililik ve sorumluluk" başlıklı 48'inci maddesinde ise; kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemlerinin, mevzuatında öngörülen kurallar dahilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılacağı, bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenlerin sorumlu olacağı hükmü yer almaktadır.

18.01.2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesinde, harcama yetkililerinin taşınırın etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden sorumlu olduğu, kasıt, kusur veya ihmal sonucu kırılan, bozulan veya kaybolan taşınırın ilgililerden tazmini için gerekli işlemleri yapmaya veya yaptırmaya yetkili bulunduğu, taşınırın muhafazasından, yönetilmesinden sorumlu olanların, gerekli tedbirlerin alınmaması veya özenin gösterilmemesi nedeniyle taşınırın kullanılmaz hale gelmesi veya yok olması sonucunda sebep oldukları kamu zararları hakkında, 27.9.2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

18.07.1997 tarihli ve 23053 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin "Araçların hurdaya çıkarılması" başlıklı 39'uncu maddesinde; ekonomik ömrünü doldurma, eskime, yıpranma, kaza, yanma, tahrip edilme ve benzeri nedenlerle kullanılamaz duruma gelen araçların; sahiplerinin, kanuni temsilcilerinin, vekillerinin veya tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişilerin dilekçesi üzerine, muayeneye tabi tutulmadan; ilgili vergi dairesinden alınmış motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası, trafik idari para cezası ile 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 30'uncu maddesine göre verilen idari para cezaları ile geçiş ücreti borcu bulunmadığına dair ilişik kesme belgesinin veya hurdaya ayrılmasında sakınca bulunmadığına dair belgenin ibrazı ve kayıtlarında haciz, rehin, tedbir gibi kısıtlayıcı şerhler bulunmaması halinde, müracaat tarihi itibarıyla herhangi bir trafik tescil şube veya bürosunda hurdaya çıkarılacağı belirtilmiştir.

Kamu İdaresinin taşıtlarına ilişkin envanter kayıtları ile İlçe Emniyet Müdürlüğü trafik tescil kayıtları karşılaştırıldığında sonucunda; 1 ambulans, 1 otobüs, 2 adet traktör, 5 adet mobilet ve 2 adet motosikletin trafik tescil kayıtlarında bulunmasına karşın Kamu İdaresinin envanterinde mevcut olmadığı görülmüştür.

Söz konusu taşıtların akıbetinin belirlenmesi, kayıp ve kötüye kullanılmasından sorumlu olanların tespit edilmesi ve mevzuatın gerektirdiği işlemlerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>